

PLATO

Tisková zpráva
28. června 2023, Ostrava

V Ostravě kvete první brownfieldová zahrada v Česku. Do plné krásy dospěje zhruba za sedm let

Vloni v září ostravská městská galerie PLATO otevřela návštěvníkům prostor zrekonstruované budovy bývalých jatek. Letos na jaře se k životu probudila i 9 tisíc metrů čtverečních velká plocha, která ji obklopuje. Zahrada s permakulturními prvky do Ostravy vnesla zcela novou veřejnou městskou zeleň. Protože se nachází na místě bývalého brownfieldu, musí se Zahrada Přítomnosti, jak ji PLATO nazvalo, vypořádat se zátěží chemicky znečištěné půdy. Její koncept navíc pracuje s udržitelností a adaptací na změnu klimatu. V červnu poprvé vykvetla, poprvé byla posekána luční část, a tak lze spatřit obrysy její budoucí podoby.

Nová veřejná zahrada obklopuje hlavní sídlo galerie PLATO z obou stran a dá se rozdělit do pěti částí. Najdete tu louky s divokými lučními trvalkami vhodnými pro sušší biotopy, trvalkové záhony po vzoru bylinných zahrádek našich babiček, tůňku o šířce 4 metrů a hloubce zhruba 1,5 metru, která postupně zaroste kosatci, orobincem, blatouchy, pomněnkami nebo puškvorci, stromy včetně starých odrůd jabloní, keře a také pobytový, krátce střížený trávník pro aktivity galerie a návštěvníky kavárny a výstav. Všechny její části zvyšují biodiverzitu městského prostředí, poskytují hmyzu zdroj nektaru a pylu a také podmínky a výživu pro drobné živočichy. Na zahradě se už usadili ježci a zajíci, ve vodním biotopu se daří vážkám, šídlům nebo bruslačkám.

„Okolí nového sídla galerie PLATO věnujeme stejnou péči a přikládáme mu stejnou váhu jako výstavám a našim vzdělávacím aktivitám. Permakulturní principy, na nichž je zahrada založena, jsou navíc téměř manifestem našeho přístupu k budování celé instituce. Investorem zahrady je město Ostrava. Nebylo to snadné, ale společně s ním a autorem konverze městských jatek jsme se nakonec propracovali k takové koncepci okolí galerie, které bude empatické nejen k lidem, ale také ke zvířatům. Konkrétní podobu vtiskla zahradě

PLATO

---

námi přizvaná odbornice na permakulturní design Denisa Tomášková.“ uvádí ředitel galerie PLATO Marek Pokorný.

Zahrada má za sebou první sečení a v létě se bude poprvé zalévat z retenčních nádrží, které pod zemí zachycují dešťovou vodu. Na konci jara také můžeme poprvé hodnotit, jak rostliny reagují na nové místo. Lze vidět i jaká semena letniček byla v navezené půdě, která z části nahradila chemicky kontaminovanou původní zeminu. *„Skvělá zpráva je, že sazenice, stromy a louky se ujaly a prosperují tak, jak bylo zamýšleno. Některé rostliny přirozeně ještě nevyrostly, budou potřebovat čas a vhodné půdní podmínky, které jim budeme vytvářet bez použití chemie,*“ hodnotí první jaro v osm měsíců čerstvé zahradě autorka konceptu výsadby, zahradní architektka Denisa Tomášková. Celý koncept přitom využívá praktických principů permakultury, zahrada je tedy ekologická, etická a smysluplně uspořádaná pro lidi i živočichy.

Ostrava díky tomuto přístupu získala zřejmě první zahradu založenou na brownfieldu v Česku, navíc veřejnou a přímo v centru města. Slovní spojení „brownfield site“ se stalo klíčovým slovem letošního ročníku jedné z nejznámějších zahradnických výstav na světě, RHS Chelsea Flower Show v Londýně. Téma brownfieldu spojovalo hned několik zahrad vytvořených tamními designéry. *„Letošní ročník RHS Chelsea Flower Show byl ve znamení adaptace na klimatickou změnu a podpory biodiverzity ve městech. Například designér Cleve West, který získal zlatou medaili, koncipoval svou zahradu jako ruinu domu, který byl zbourán a v němž se pomalu ujala příroda. V Británii měli loni velmi suché léto, které neřešili zavlažováním, ale adaptací na nové podmínky,*“ doplňuje Tomášková.

Permakulturní přístup pracuje se znalostí přirozených principů a napodobuje fungování přírody. Čím úspěšnější je, tím méně energie v delším časovém horizontu bude třeba do údržby zahrady vkládat. Jde o to, aby bez použití chemie zahrada přinášela užitek ekosystému, ale i lidem. I proto se na Zahradě Přítomnosti v okolí PLATO bude průběžně monitorovat znečištění půdy a jeho vliv na kvalitu například jedlých plodů, které na keřích v zahradě porostou.

Čím se však velmi liší od tradiční parkové úpravy, je estetické hledisko. *„V počátečních stádiích zahrada vypadá trochu jako divočina, ale postupem času se může propracovat k*

PLATO

---

zahradě působící velmi upraveně. Kolem PLATO jsme vysadili hodně kvetoucích rostlin a zároveň jsme se snažili jít cestou, kdy množství vložené energie je od počátku co nejmenší. Samozřejmě vždycky je ale potřeba péče, a navíc kvůli kontaminaci zeminy je tady velmi specifická situace,“ dodává autorka výsadby zahrady Tomášková. Do své podoby by podle ní zahrada měla dozrát zhruba za pět až sedm let.

Zahrada se bude v dalších letech rozvíjet nejen z hlediska výsadby, ale i vybavení. Postupně přibude například kompostér, mobiliář jako lavičky a odpadkové koše, herní prvky nebo třeba pergoly. Jednotlivé části budou vznikat ve spolupráci s umělci a umělkyněmi a také návštěvníky PLATO.

PLATO není první výstavní institucí, kterou obklopuje veřejná zeleň. Tento trend je znám například z Muzea současného umění Belveder21 ve Vídni, Muzea moderního umění Louisiana v Kodani nebo z londýnského Barbican Center. Současné umění se navíc intenzivně zabývá ekologií, adaptací na klimatickou změnu a snaží se o propojení s rostlinami a zvířaty. Ostrava jde ještě dál a témata spojená se zahradou se v příštích letech promítnou také do výstavní dramaturgie, vzdělávacích programů a akcí pro veřejnost.

„Dnes už v podstatě nikdo nediskutuje o tom, že probíhá klimatická změna. Zeleň ve městech se mění, protože bývají delší období sucha. Trpí veškeré krátce strážené travní porosty a výsadby. Všechny rostliny, které nejsou adaptované na vznikající ostrovy sucha a horka, umírají. Klasická praxe je, že vytvoříme instantní typ záhonu, nasázíme tam rostliny, zasypeme je nějakým druhem mulče a pohojíme pomalu uvolňujícím se syntetickým hnojivem. To, co ale ve skutečnosti potřebujeme udělat, je dostat do měst zeleň, která poskytne větší biodiverzitu a umožní lepší podmínky pro život hmyzu a drobných živočichů. A zároveň vytvořit situaci, která umožňuje vkládat do údržby zeleně méně energie,“ dodává Tomášková.

PLATO

PLATO je dynamická a otevřená instituce založená městem Ostrava. Aktuální podoby současného (vizuálního) umění zprostředkovává od roku 2016, aniž by budovala vlastní sbírku. Od září 2022 sídlí v budově bývalých jatek a souběžně provozuje PLATO Bauhaus.

Kontakt pro média:

Andrea Černá

andrea.cerna@plato-ostrava.cz

(+420) 727 815 134